

УДК 27-1:2-18:504.03

В. В. Мельничук,

кандидат філософських наук, доцент

(Житомирський національний агроєкологічний університет)

vikam1804@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1569-3201

ХРИСТИЯНСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ТЕХНІКИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ: ФІЛОСОФСЬКО-РЕЛІГІЄЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ

У статті проаналізовано сутність техніки, її роль у виникненні екологічних проблем крізь призму християнського віровчення. Обґрунтовано важливість врахування особливостей християнського розуміння даної проблематики, що зумовлено вагомим впливом християнства на формування морально-етичних засад техніки, осмислення екологічної кризи та шляхів її подолання, а також на зміну ціннісних орієнтирів людства. Доведено значущість зміни парадигми розвитку техногенної цивілізації не на матеріальних, а на духовних засадах.

Ключові слова: християнство, техніка, людина, екологічні проблеми, природа, духовність.

Постановка проблеми. Людство завжди намагалося покращити умови свого існування: спочатку за допомогою примітивних знарядь праці, сьогодні – досконалої техніки і надскладних технологій, які дійсно зробили життя комфортнішим. Водночас зловживання ними призвело до порушення рівноваги у системі "людина – природа", а згодом – до виникнення екологічних проблем. Безумовно, це змінювало й саму людину: з одного боку, полегшувалося життя, з другого – посилювалося її відчуження від природи та інших людей. У глобалізованому світі людство отримало багато можливостей та перспектив, разом з тим постало перед значною кількістю проблем та викликів.

Адже розвиток техніки призвів до виникнення якісно нових форм взаємодії людини і довкілля, що в нинішніх умовах перетворились на глобальну за масштабом силу трансформації навколишнього середовища. Впродовж тривалого часу в цих процесах домінуючими були природні сили, тому біосфера урівноважувала локальні зміни, спричинені людською діяльністю, використанням технічних досягнень, проте останнім часом втручання людини у довкілля набуло всеохоплюючого характеру, а рівень використання і перетворення природи – катастрофічних розмірів. Зважаючи на це, для успішного вирішення проблеми оптимізації взаємодії з природою постає необхідність переосмислення ролі людини, її впливу на навколишнє середовище за допомогою технічних засобів на основі морально-етичних норм.

На нашу думку, необхідно враховувати, що в сучасному суспільстві одним з соціальних інститутів, що має значний вплив на формування духовності є релігія, зокрема в Україні – християнство. Тому одним із чинників зміни ставлення до технічних досягнень, їх використання з врахуванням екологічного імперативу є релігія. Релігійний феномен є невід'ємною частиною життя суспільства, тому не може не лише існувати поза ним, але й не здійснювати впливу на нього. Вкажемо, що для кращого усвідомлення ролі техніки у сучасному світі важливим є визначення її сутності з врахуванням духовного виміру, зокрема в контексті християнства.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Враховуючи вищезазначене, важливою є створення нової стратегії використання техніки, в контексті впливу на людину і навколишнє середовище, для чого, перш за все, необхідно осмислити її антропологічні засади, що й стало об'єктом досліджень зарубіжних вчених Ю. Александровича та А. Кієпаса. Вітчизняні вчені акцентують увагу на важливості переосмислення ролі техніки у житті людства, особливостях формування сучасної техносфери, зокрема це: І. Владленова та О. Дольська.

Важко заперечити, що вироблення нової стратегії взаємодії людини і природи повинно відбуватися з врахуванням моральних та етичних норм. Важлива роль в цьому належить саме релігії, на чому наголошено у роботах таких дослідників як М. Бердяєв, В. Дрес, В. Круглова, М. Чікарькова. Особливе місце належить поглядам Патріарха Константинопольського Варфоломія щодо окресленої проблематики.

Метою дослідження є аналіз техніки в умовах глобальних екологічних проблем крізь призму християнського віровчення. Мета конкретизується у завданнях, що полягають у систематизації поглядів вчених і теологів щодо окресленої тематики, доведенні наявності причинно-наслідкових зв'язків між розвитком техніки і виникненням та поглибленням екологічної кризи; обґрунтування необхідності врахування морально-етичних засад її подолання та визначальну роль антропогенних чинників у цих процесах; аналіз даних проблем крізь призму християнського світогляду.

Виклад основного матеріалу. В сучасному глобалізованому світі техніка за своєю сутністю є набагато складнішим явищем, ніж сукупність засобів для досягнення певної мети, існують її інші аспекти, які донедавна залишалися поза увагою науковців. Як зазначав польський вчений А. Кієпас: "Техніка – це сукупність засобів і знарядь праці, але це також і спосіб дії, який слід розглядати антропологічно" [1: 19]. Необхідним, з його точки зору, є встановлення відповідальності за технічні

відкриття. Той, хто їх здійснює, повинен передбачати, що принесуть вони суспільству, природі. Отже, антропологічний вимір техніки визначається як домінуючий у взаємодії з навколишнім середовищем. Вчений наголошував, що потрібно "прийняти нову парадигму, яка відродить людину, надасть їй все те, що у неї було забрано з допомогою раціоналістичних підходів, можливо, варто повернутися до емоційних підходів" [1: 154].

Адже, як зауважує І. Владленова: "Ідея перетворення світу і підпорядкування споживчого ставлення людини до природи є домінуючою в культурі техногенної цивілізації" [2: 5]. Тому закономірно виникає низка запитань. Як повинні змінитися ціннісні орієнтири людства? Як вирішити проблему збереження людської особи в умовах зростання відчуження, що призводить до антропологічної кризи? На них немає однозначних відповідей, а час, необхідний для переходу від гіпотез до дійсності, дуже складно розрахувати, також важливо врахувати роль різних соціальних інститутів у цих процесах.

Тому в нинішніх умовах її тлумачення здійснюється не лише представниками технічних наук, а й відбувається на рівні різних соціальних інститутів, зокрема релігії. Адже ставлення до матеріальних благ завжди було предметом зацікавлення християнських теологів. Одним з проявів оволодіння ними людиною є створення та вдосконалення техніки і технологій. З їх допомогою вона може сама керувати своїм життям, створювати штучне середовище існування, яке у наш час відіграє чи не більшу роль, ніж природне.

На думку В. Дреса, "релігія може відігравати не лише пояснювальну, але й спонукальну роль, тобто сприяти розумінню необхідності зміни ставлення людини до навколишнього середовища, спрямованості діяльності на покращення його стану" [3: 11]. Адже техніку, на думку М. Бердяєва, можна розуміти у вузькому та широкому значеннях. Вона існує не лише як економічна, промислова, військова, пов'язана з комфортом, а також як і техніка мислення, мистецтва, й навіть техніка духовного життя. Вона сприяє досягненню найбільшого результату при найменших затратах сил. Такою є особливість технічного століття, проте в ньому кількісні досягнення замінюють якісні, а засоби життя часто підмінюють цілі, вони можуть зайняти так багато місця, що його сенс зникає із свідомості особи [4: 148]. Важливим завданням для сучасної людини є зрозуміти і змінити це, звернути особливу увагу на духовні цінності, на чому наполягають теологи і вчені вже декілька десятиліть.

Згідно з християнським віровченням, людство, отримавши над природою більшу владу, ніж та, що надана Богом, втрутилося до основ самого життя. Для того, щоб воно не загинуло, необхідний діалог не тільки людей з природою, але й один з одним [5: 53]. Саме на це особливу увагу звертає Патріарх Варфоломій, якого справедливо називають Зеленим Патріархом, адже він постійно переймається глобальними проблемами, зокрема екологічними, технічним розвитком.

У своєму щорічному зверненні напередодні 1 вересня Патріарх Варфоломій зауважував: "Церква не протидіє науковим дослідженням, якщо це приносить користь людям та навколишньому середовищу. Таким чином, використання наукових досягнень, наприклад, для лікування хвороби, безперечно, є прийнятним; але надмірна експлуатація ресурсів в сучасних технологіях засуджуються. Оскільки це неодноразово призводило до трагічних наслідків для людства та навколишнього середовища" [6]. І в наступних посланнях Варфоломій продовжує свої думки: "Сучасний швидкий технічний прогрес, його можливості і досягнення, не повинні дезорієнтувати так, щоб людина не думала серйозно перед кожною технічною діяльністю про негативні наслідки, що можуть мати місце в природному середовищі і в культурі взагалі, та про побічні ефекти, які можуть бути, і які з'являються – дуже небезпечні і катастрофічні для життя живих істот на Землі, зокрема для людини" [7].

Зауважимо, що в християнстві існує два основних підходи до розгляду сутності техніки. Згідно з першим, вона вважається нейтральною, є справою інженерів, що вдосконалює життя, проте це не є духовною проблемою, яка зачіпає свідомість. Згідно з другим підходом, техніка сприймається апокаліптично, відчувається жах перед її зростаючою могутністю над людським життям. Все, що руйнує звичне, оголошується торжеством антихриста і наближенням кінця світу. Це безініціативне вирішення питання, в основі якого лежить страх [4: 148]. На нашу думку, нейтральність у вирішенні проблем можна ототожнити з байдужістю, адже вони просто ігноруються. В сучасних умовах, враховуючи реалії життя, перший підхід майже не підтримується жодною з християнських конфесій, адже важко заперечити, що розвиток техніки та технологій безпосередньо впливає на духовне життя людей. Щодо другого підходу, то християнство на сучасному етапі прагне до осмислення ролі й наслідків використання технічних досягнень, а також до подолання страху перед безперервним технічним і технологічним розвитком шляхом домінування людини над технікою, а не навпаки.

Варто зазначити, що в науковій літературі також існують два підходи щодо розуміння сутності людини у її взаємодії з природою з точки зору християнства. Перший – звинувачення християнства у пропагуванні людини "як царя природи" і як наслідок – виникнення глобальних екологічних проблем. Християнські теологи спростовують цю думку, говорячи, що людина, перш за все, повинна бути дбайливим господарем, а не егоїстичним споживачем. Вони вважають, що це в жодному разі не могло стати причиною хижачького ставлення до неї, адже ці слова були сказані людині до гріхопадіння.

Другий підхід – християнство містить у собі постулати справжньої екологічної етики. Згідно з яким, людина повинна господарювати та бережно ставитися до навколишнього середовища [8: 112–113]. Оскільки Бог створив людину вільною, вона може робити вибір самостійно, а споживацьке ставлення до навколишнього середовища є проявом використання свободи на користь зла, що відповідно мало негативні наслідки не лише для довкілля, а й для самої людини.

І хоча "християнська глобалістика" відрізняється різноманітним підходом, основних позицій і оцінок загальнолюдських проблем, вона характеризується і загальними моментами, оскільки суть усіх концепцій в її межах зводиться до розгляду "первородного гріха" в якості головної причини виникнення глобальних проблем, духовно-моральному трактуванню їх сутності і визнання "євангелізації" усього людства головним засобом подолання глобальної кризи. Вважаючи, що саме "глобальність гріха" людства породила усі сучасні загальноцивілізаційні проблеми, теологи відстоюють необхідність створення "фундаментальної" релігійно-етичної концепції їх вирішення [9: 33]. Оскільки, згідно з християнським віровченням, духовність може існувати лише тоді, коли людина живе в єдності з Богом. Втрачаючи зв'язок з основою існування – природою, зникає розуміння того, що цивілізація не повинна розвиватися за рахунок неналежного ставлення до навколишнього середовища. Важко спрогнозувати, чи зможе людство вирішити окреслені проблеми і як швидко це може відбутися.

Відтак, існують досить радикальні точки зору щодо впливу техніки на виникнення екологічних проблем та ролі людини в цьому. Одна з них полягає в тому, що їх вирішення можливе лише за умови відмови від технічних досягнень, хоча сьогодні вона мало підтримується і науковцями, і богословами. В основі протилежної точки зору знаходиться абсолютизація технічних і технологічних досягнень людини. На нашу думку, чим більше людина заангажована в цій справі, тим активніше вона повинна активізувати свої зусилля для їх гуманізації. Кожен повинен пам'ятати, що техніка для людини, а не навпаки. Саме таку точку зору підтримує і християнство.

Адже, згідно з християнським світоглядом, технізація духу і розуму може обернутися їх знищенням. Християнська есхатологія пов'язує зміни світу з дією Духу Божого. Технічна есхатологія передбачає оволодіння світом за допомогою технічних засобів і технологій. Зважаючи на це, питання про сенс технічної епохи, з точки зору християнства, може здатися спрощеним. Техніка відриває людину від землі, вона протиставляється існуванню в лоні природи, оскільки дає відчуття влади над навколишнім середовищем. Безперечно, вважає М. Бердяєв "нова форма організації життя, його технізація руйнує красу попередньої культури, проте не потрібно ідеалізувати попередні епохи, не можливо повернутися в минуле, розвиток людства потребує нових форм організації. Технічна епоха також не є вічною, влада техніки над людською душею повинна закінчитися, проте не запереченням її, а підкоренням духом" [4: 155]. Останній варіант, для якого характерні гуманізація техніки, врахування етичного аспекту її використання, став би чи не найкращим закінчення епохи техногенної цивілізації.

Проте цей процес ще не відбудеться найближчим часом, натомість сьогодні активно формується поняття "техносфера", яка визначається як об'єктивна реальність нового формату, що має місце в постіндустріальному та інформаційному суспільстві. Вона поєднує в собі біологічні, геологічні, хіміко-екологічні, соціальні, економічні, антропологічні елементи з технічними та технологічними. Отже, техносфері відповідає реальність, що носить інтегрований характер, розвивається коеволюційно відносно усіх складових, хоча технічне та технологічне набуває пріоритетного характеру [10: 38]. На нашу думку, важливо акцентувати увагу на тому, що техногенна цивілізація не зможе замінити людині безпосереднє середовище її існування – природу, зв'язок з якою існував завжди, таким чином витіснення його технікою завдає шкоди обом сторонам.

Технічна цивілізація, згідно з християнським віровченням, небезпечна, в першу чергу, для душі. Релігійний сенс сучасної техніки полягає в тому, що вона ставить все під знак духовного питання. Вона перестала бути нейтральною, є байдужою щодо питань духу, робить людину косміургом. Зважаючи на це, недопустимою є автономія техніки, яка повинна бути підпорядкована духовним цінностям. Лише за умови поєднання людського духу з Богом, збережеться образ і подоба Божі, тобто сама людина [4: 156–160]. Тільки техніка не повинна бути домінуючим чинником розвитку людини, духовність є основою її буття. Варто зауважити, що техніка виникла не від надлишку, а від нестачі, а тому потрібно відповідно її застосовувати. Зростання чисельності та якості техніки і технологій є закономірним процесом, проте він повинен контролюватися усвідомленою діяльністю людей, суспільства.

Звернення релігійних мислителів до проблеми взаємодії суспільства і природи не випадкове. Вони мають численні цілі, як внутрішньо церковного характеру, так і світоглядного. Тим більше, що ці проблеми, як зауважують самі теологи, виявилися для релігії цінним аргументом в проповіді смирення. Вони акцентують увагу на втраті віри у Бога, тим самим підкреслюють зростаюче значення релігії у настанові людини на "шлях істинний", наслідуючи який можна буде вирішити екологічні проблеми. Говорячи про "пріоритет етики перед технікою", релігійні діячі доводять, що використання досягнень НТР має бути поставлене під контроль "Божественного Промислу". Об'єднавши зусилля, християнські церкви виступили із засудженням "технологічного мислення" [9: 33]. Зауважимо, що водночас з

окресленими процесами техніка в людському житті спричиняє зміни в типі релігійності, що цікаво, на краще.

Християнство в технічну епоху стає більш внутрішнім і духовним, релігійне життя – більш особистим. Проте існує й інша сторона проблеми, людина живе дедалі у більш швидкому темпі, і виникає питання: чи залишиться в неї можливість споглядання істини, краси, Бога. Технічна цивілізація за своєю суттю є імперсоналістичною, вона вимагає від особистості активності, проте знецінює її. Це є не прийнятним для християнського світогляду, оскільки постає питання про збереження образу людини. Адже вона покликана продовжувати світобудову, а створення машини дало відчуття сили, яке може переходити в знецінення, а згодом – у дегуманізацію особи [4: 156–160]. Зважаючи на це, проблеми техніки виходять за межі технічного і набувають антропологічного характеру.

Сучасний світ – це світ техніки та технологій, без яких людство сьогодні не може існувати і від яких вже не зможе відмовитися. Проблема полягає в тому, як у подальшому відбуватиметься розвиток техногенної цивілізації, чи не знищить вона саму людину, природу? Тому виникає необхідність передбачення і попередження негативних наслідків використання технічних досягнень, тобто перетворення їх на засіб розвитку, а не знищення.

Висновки. Отже, існування сучасного глобалізованого світу без техніки та технологій неможливе, за допомогою них людство вирішує свої матеріальні проблеми, проте для задоволення духовних потреб їх недостатньо. Техніка надає багато переваг людині, проте відчужує її від природи, тобто від першооснови буття. Духовність опиняється на другому плані, а матеріальна користь витісняє моральну складову її життєдіяльності. Створюючи і використовуючи техніку та технології потрібно завжди замислюватись над тим, чого більше вона принесе: користі чи шкоди, і не лише в конкретний момент конкретним людям, а й навколишньому середовищу, і для майбутніх поколінь.

В прагненні до комфорту людство може втратити розуміння цінності та справжнього сенсу свого життя, на чому особливо наголошують християнські теологи. Зауважимо, що ще тоді, коли більшість вчених абсолютизували техніку і технології в сфері взаємодії людини з природою, теологи застерігали, що надмірне захоплення ними в антропогенних процесах може привести людство до вкрай непередбачуваних результатів.

Таким чином, техніка створена для полегшення життя, тому вона існує і буде існувати, але, за умови, що не стане єдиною метою життєдіяльності людини, не шкодитиме не лише їй самій, а й навколишньому середовищу. Зважаючи на це, антропологічні засади техніки є визначальними, а її етична складова в сучасному світі є домінуючою. Тому необхідно, щоб кожен усвідомив особисту відповідальність за подальшу долю людства, адже більшість нинішніх проблем мають антропогенний вимір, тому й їх вирішення можливе шляхом зміни парадигми розвитку людської цивілізації, її ціннісних орієнтирів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Kiepas A. Człowiek wobec dylematów filozofii techniki / Andzej Kiepas. – Katowice : Wydawnictwo Gnome. – 2000. – 168 s.
2. Владленова І. В. Трансформація природи людини : виклик сучасних технологій / І. В. Владленова / Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія : Філософія, філософія права, політологія. – Х. : Право, 2014. – № 3 (22). – С. 5–14.
3. Drees W. B. Technology, Trust, and Religion / Willem B. Drees // Technology, Trust, and Religion. Roles of Religions in Controversies on Ecology and the Modification of Life – Leiden : Leiden University Press, 2009. – P. 9–22.
4. Бердяев Н. А. Человек и машина / Н. А. Бердяев // Вопросы философии. – 1993. – № 10. – С. 147–162.
5. Aleksandrowicz J. Sumienie ekologiczne / Julian Aleksandrowicz. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 1979. – 111 s.
6. Patriarch Bartholomew Encyclical of His All-Holiness Patriarch Bartholomew on the Environment : The Ecclesiastical New Year (Indiction) [Електронний ресурс] / Bartholomew Patriarch. – Retrieved from : <http://www.saintsophiadc.com/2013/08/encyclical-of-his-all-holiness-patriarch-bartholomew-on-the-environment-the-ecclesiastical-new-year-indiction-september-1-2014/>.
7. Patriarch Bartholomew. Message of His All Holiness, Patriarch Bartholomew, for the day of prayer for the protection of the Environment [Електронний ресурс] / Bartholomew Patriarch. – Retrieved from : https://www.patriarchate.org/message/-/asset_publisher/yYvX9I5UvsXD/content/septon-patriarchikon-menyma-epi-tei-hemerai-proseuches-hyper-tes-prostasias-tou-physikou-periballontos-01-09-2016-?_101_INSTANCE_yYvX9I5UvsXD_languageId=en_US.
8. Чікарькова М. Ю. Біблійне розуміння людини як "царя природи" та особливості його експлікації в епоху технократизму / Чікарькова М. Ю. // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия "Философия. Культурология. Политология. Социология". – 2010. – Том 23(62). – № 2. – С. 113–118.
9. Круглова Г. А. Христианская глобалистика в контексте современной философии / Г. А. Круглова // Актуальные проблемы гуманитарных и общественных наук. – 2016. – № 9–10 (66–67). – С. 31–34.

10. Дольська О. О. Філософія техносфери : обґрунтування та підходи вивчення / О. О. Дольська // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : [збірник наукових праць]. – 2017. – Випуск 47 (51). – Т. 2. – С. 31–40.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Kiepas A. Człowiek wobec dylematów filozofii techniki [A Human before the Dilemmas of the Philosophy of Technology] / A. Kiepas. – Katowice : Wydawnictwo Gnome, 2000. – 168 s.
2. Vladlenova I. V. Transformatsiia pryrody liudyny : vyklyk suchasnykh tekhnolohii [Transformation Nature of the Human : Challenge of the Most Advanced Technologies] / I. V. Vladlenova // Visnyk Natsionalnoho universytetu "Yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho". Serii : Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiologiia. – Kh. : Pravo, 2014. – № 3 (22). – S. 5–14.
3. Drees W. B. Technology, Trust, and Religion / Willem B. Drees // Technology, Trust, and Religion. Roles of Religions in Controversies on Ecology and the Modification of Life. – Leiden : Leiden University Press, 2009. – P. 9–22.
4. Berdyaev N. A. Chelovek i mashyna [Human and Machine] / N. A. Berdyaev // Voprosy filosofii [Philosophy Questions]. – 1993. – № 10. – S. 147–162.
5. Aleksandrowicz J. Sumienie ekologiczne [Ecological Conscience] / Julian Aleksandrowicz. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 1979. – 111 s.
6. Patriarch Bartholomew Encyclical of His All-Holiness Patriarch Bartholomew on the Environment : The Ecclesiastical New Year (Indiction) [Elektronnyi resurs] / Bartholomew Patriarch. – Retrived from : <http://www.saintsophiadc.com/2013/08/encyclical-of-his-all-holiness-patriarch-bartholomew-on-the-environment-the-ecclesiastical-new-year-indiction-september-1-2014/>.
7. Patriarch Bartholomew. Message of His All Holiness, Patriarch Bartholomew, for the day of prayer for the protection of the Environment [Elektronnyi resurs] / Bartholomew Patriarch. – Retrived from : https://www.patriarchate.org/message/-/asset_publisher/yYvX9I5UvsXD/content/septon-patriarchikon-menyumaei-tei-hemerai-proseuches-hyper-tes-prostasias-tou-physikou-periballontos-01-09-2016-?_101_INSTANCE_yYvX9I5UvsXD_languageId=en_US.
8. Chikarkova M. Yu. Bibliine rozuminnia liudyny yak "tsaria pryrody" ta osoblyvosti yoho eksplikatsii v epokhu tekhnokratyzmu [Biblical Understanding of Human as "the King of Nature" and the Features of His Explication in the Era of Technocracy] / Chikarkova M. Yu. // Uchionnye zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta im. V. Y. Vernadskoho. Serii "Filosofiia. Kulturologiia. Politologiia. Sociologiia". – 2010. – Tom 23 (62) – № 2. – S. 113–118.
9. Kruglova H. A. Hristyanskaia globalistika v kontekste sovremennoi filosofii [Christian Globalism in the Context of Modern Philosophy] / Kruglova H. A. // Aktualnye problemy humanitarnykh y obshchestvennykh nauk [Actual Problems of the Humanities and Social Sciences]. – 2016. – № 9–10 (66–67). – S. 31–34.
10. Dolska O. O. Filosofiia tekhnosfery : obgruntuвання та pidkhody vuvchennia [Philosophy of the Technosphere : the Justification and Study Approaches] / O. O. Dolska // Problemy ta perspektyvy formuvannia natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity [Problems and Prospects of the National Humanitarian and Technical Elite Formation] : [zbirnyk naukovykh prats']. – 2017. – Vypusk 47 (51). – Т. 2. – S. 31–40.

Мельничук В. В. Христианское осмысление техники в контексте глобальных экологических проблем: философско-религиоведческий анализ.

В статье проанализировано сущность техники, ее роль в возникновении экологических проблем через призму христианского вероучения. Обоснована важность учета особенностей христианского понимания данной проблематики, что обусловлено весомым влиянием христианства на формирование морально-этических основ техники, осмысления экологического кризиса и путей его преодоления, а также на изменение ценностных ориентиров человечества. Доказано значимость изменения парадигмы развития техногенной цивилизации не на материальных, а на духовных началах.

Ключевые слова: христианство, техника, человек, экологические проблемы, природа, духовность.

Melnychuk V. V. Christian Assessment of the Technology in the Context of Global Environmental Problems: Philosophical and Religious Analysis.

In the article the Christian understanding of technology in the context of global environmental problems and the role of a human in their solution is researched. The dominant role of anthropogenic factors in the development and functioning of technology is proved, which determines the emergence of global environmental problems; the importance of taking into account the peculiarities of the Christian understanding of this problem is substantiated, which is due to the significant influence of Christianity on the formation of the moral and ethical principles of technology, the ecological crisis and ways of overcoming it, as well as on the change of the values of humanity. Engineering is an integral part of the modern civilization development. Mankind will not cut on its use, because efforts to ease life and the desire to make it more comfortable always accompanied the existence of human. However, never before, the humanity has not faced the threat of self-destruction and the destruction of

the environment of nature. So, an important task for humanity is the change of the technogenic civilization development paradigm, not only on the material, but on the spiritual basis. Important for solution of the above problems is the involvement of all social institutions, including religion. It is substantiated that Christianity affects the formation of human spiritual points of reference, emphasizes the anthropological dimension of global environmental problems, one of the factors of which is the consumer attitude to nature, excessive enthusiasm for technical achievements.

Key words: *Christianity, technology, human, environmental problems; nature, spirituality.*